

Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi-
Kilis 7 Aralık University Journal of Social Sciences
ISSN 2146-4561
Haziran/June 2020, 10 (19): 198-216

Dijital analiz raporlama tekniğinin etkililiğine ilişkin
Katılımcı ailelerin görüşleri

The views of participating families related to the effectiveness of the
digital reporting technique

TUNCAY DİLCİ

Prof. Dr. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Öğretim Üyesi
E-posta: tuncaydilci@gmail.com
Orcid: 0000-0002-6901-5492

Makale Bilgisi/Article Information

Makale Türü/Article types: Araştırma Makalesi/Research Article
Geliş Tarihi/Received: 30 Mart 2020/30 March 2020
Kabul Tarihi/Accepted: 4 Haziran 2020/4 June 2020
Yayın Sezonu/Pub Date Season: Haziran/June 2020

Atıf/Cite as: Dilci, Tuncay (2020), Dijital analiz Raporlama Tekniğinin Etkililiğine İlişkin Katılımcı Ailelerin Görüşleri / The Views of Participating Families Related to The Effectiveness of The Digital Reporting Technique, *Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10 (19), 198-216, doi:<https://doi.org/10.31834/kilissbd.711502>

Rights reserved.
For Permissions
sbedergi@kilis.edu.tr

DİJİTANALİZ RAPORLAMA TEKNİĞİNİN ETKİLİLİĞİNE İLİŞKİN KATILIMCI AİLELERİN GÖRÜŞLERİ

Z

Gündelik yaşamı oldukça etkileyen hatta bir yönüyle kuşatan dijitalleşme; sağlıklı ve doğru kullanılması halinde insan hayatına olumlu etkilere sahiptir. Buna karşın bir uğraş alanı olarak amaçsız veya doğru kullanılmaması halinde hayatımızı, hatta toplumsal becamızı tehdit eder noktaya gelmektedir. Yoğun dijitalleşme insan davranışlarını her yönüyle kuşatırken, bireyleri geleneklerden uzaklaştırması, insani olan her Őeye mesafe yaratması, sinir kas sisteminden biliş bulanıklığına kadar birçok olumsuz etkiler yaratması gibi sorunları da hayatımıza taşımaktadır. Dünya sağlık rgt tarafından bağımlılık olarak tanınmakta ve kullanım bozukluğu Şeklinde kendini göstermektedir. Bu çalışmayla söz konusu duruma ilişkin ailelerin maruz kaldığı dijital bağımlılık ve kullanım bozukluğunu araştırmak hedeflenmiştir. 2018-2019 eğitim ğretim yılı kapsamında çalışma sınırlı tutulmuştur. Buna göre ailelere uygulanan Dijitalizasyon tekniğinin verimlilik durumu işlevsellik boyutuyla irdelenmiştir. Dijitalizasyon tekniği tarafından geliştirilen akademik ve bilimsel kurallar dahilinde, dijital bağımlılığı ve düzeyini ölçerek; neden-sonuç-çözüm leminde ebeveynleri bilinçlendiren bir ölçektir. Geçerlilik-güvenirliliği ispatlanmış olan Dijitalizasyon tekniğinin etkililiğine ilişkin 483 aileden alınan veriler değerlendirilmiştir. Yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmış anket formundan oluşan sorular, Kayseri ili Talas ilçesinde bulunan 9 okuldan; random örneklem yöntemiyle belirlenen 550 aileye ulaştırılmıştır. Geçerli dönüt sağlayan 483 veri ışığında araştırma yrtlmştir. Frekans analizi Şeklinde zleme tekniği kullanılırken, araştırma verilerine yansayan yönleriyle bugüne kadar geliştirilen ilk teknik olması, kullanımının kolaylığı ve kısa sürede grafiksel istatistikler eşliğinde rapor sunması, ailelere online algo-ritmik sistem eşliğinde 0,97 güvenirlik düzeyinde veri sağlaması açısından yeterli olduğu düşüncesi katılımcılarda hakimdir. Ailelerin problemlerinin teşhisi ve tedavisinde etkililik derecesi araştırmanın temel hedefi olmuştur.

Anahtar kelimeler: Dijital Bağımlılık, Dijitalizasyon, Davranış, Başarı, Aile.

THE VIEWS OF PARTICIPATING FAMILIES RELATED TO THE EFFECTIVENESS OF THE DIGITAL REPORTING TECHNIQUE

ABSTRACT

Digitalization, which affects daily life quite even or encompasses it in one way; It has positive effects on human life if used properly. On the other hand, it comes to a point that threatens our lives and even our social survival if it is not used as a field of purpose or if it is not used properly. While intense digitalization encompasses human behavior in all aspects, it also brings problems such as distancing individuals from traditions, creating distance to everything that is human, creating many negative effects from the nervous muscular system to cognition. It is recognized as an addiction by the world health organization and manifests itself as a disorder of use. With this study, it was aimed to investigate the digital addiction and use disorder that families are exposed to. The study was limited within the scope of 2018-2019 academic year. Accordingly, the efficiency of the digital analysis technique applied to the families was examined with the functionality dimension. Digital analysis technique; by measuring the digital addiction and level within the academic and scientific rules; It is a scale that raises parents awareness in cause-effect-solution trilogy. Data from 483 families regarding the effectiveness of the digital analysis technique, whose validity and reliability have been proven, were evaluated. The questions, which consist of semi-structured and structured questionnaire form, are from 9 schools in Talas district of Kayseri province; It was delivered to 550 families determined by random sampling method. The research was conducted in the light of 483 data providing valid feedback. While using analysis technique in the form of frequency analysis, the opinion that it is sufficient to be the first technique developed to date with its reflections on the research data, ease of use, and to provide reports with graphical statistics in a short time, to provide data to families with the online algo-rhythmic system at 0.97 reliability level is dominant in the participants. The degree of effectiveness in the diagnosis and treatment of families' problems has been the main goal of the research.

Keywords: Digital Addiction, Digital analysis, Behavior, Success, Family.

GİRİŞ

Hızlı bir değişim içerisinde olan insanoğlu çalışma ve çabalarıyla yeni ürünler üretmektedir. İnsan hayatını kolaylaştıran bu ürünlerin, olumsuz yansımaları da mevcuttur. Bu doğrultuda dijital yaşam biçimi olarak hayatımıza yansıyan dijitalleşme veya dijital kültür gerçeği ile karşı karşıyayız.

Dijitalleşme adına dünyada birçok çalışma yürütülmektedir. Bu çalışmaların yoğunlaştığı alan, dijitalleşmenin olumsuzlukları veya bu olumsuzlukların engellenmesine dönük önlemleri kapsamaktadır. Başta Hindistan olmak üzere; yazılım sektörünün zirveye ulaştığı ülkelerde dijital oyun veya bağımlılık gibi temalar eş zamanlı projelendirilmektedir. Buna göre dijital oyunlarla milyarlarca dolar kazanan firmalar, diğer yandan da bu oyunların bağımlılık veya hayata kastettiği noktalarda müdahil olmak, doğal yaşam alanına döndürmek gibi yoğun projelerle uğraşmaktadır.

Dünya ülkeleri genelinde ve ülkemizde henüz bu konuya ilişkin hem üretim hem de mevcut sorunlara ilişkin gerekli önlemlerin alındığı söylenemez. Dijitalleşmenin getirdiği yeni bir kültürel değişim hayatımızı yönetir konuma gelmiştir. Dijital nesnelere ve içerikleri her geçen gün yeni ve hızlı versiyonlarıyla karşımıza çıkmakta ve hayatımızı kuşatmaktadır. İnsanlığı gelecekte neyin beklediği az çok tahmin edilebilirken, günümüz şartlarının geleceğe sağlıklı dönüşümü vazgeçilmezdir. İnsanların hayatının çoğunluğunu sosyal medya, oyun oynama, haberleşme oluşturmada ve değiştirmektedir. Bu değişim, beraberinde dijital bağımlılığı da getirmektedir.

Başta eğitim sektörü olmak üzere; aile içi yaşam, arkadaşlık ve aile bağlarımız açısından çok yönlü iletişimin yaşandığı bir dönemdeyiz. Bu noktada küreselleşen dünyanın çok boyutlu kültürel kuşatma politikaları dünyaya yeni bir yaşam biçimine yönelmektedir (Taşcıoğlu, 2009). Özellikle dijital çağın çocukları olmak üzere yeni bir iletişim dili ve şekliyle hareket ederken, yetişkin kuşak bu değişimin karşısında şaşkınlık içerisinde. Dijital çağın yerlileri ve göçmenleri diye ayrılan kuşak farkı popülist odaklı dayatmalar ile karşı karşıya kalmaktadırlar. Şekli veya tanımı henüz belli olmayan Sanalizm eşliğinde dijital kültür içeriği bir taraftan kendi kültürünü yaratırken, diğer taraftan soyut olan sanal ikonlar üzerinden yaşama yön vermeye çalışmaktadır. Günümüzün genç insanı, kalabalıklar arasında yalnız; teknolojinin getirdiği lüks ve kolaylıklar içinde kendisini tanıma ve tanımlama da güçlüklerle karşı karşıyadır. Sosyal münasebetlerin "gelişmiş" toplumdaki görünüşteki nezaketinin yanı sıra, insanî özelliklerini kaybetmesi, dijitalleşme boyutuyla onu fazlasıyla

etkilemektedir. Genç insan, ruhi tatminini giderebilmesi için her cazip olan şeyi tatmak isterken, sanal derya içerisinde kayboluşlar yaşamaktadır (Doğru, 1991, s:49). Söz konusu bu durum motivasyonel yönelimler için fırsata dönüştürülebilir (Akbaba, 2006).

Yoğun dijital yaşam biçimi ile çoklu kimlik problemleri başta olmak üzere, dikkat eksikliği, duygu durum bozuklukları, görme, işitme ve algı bozuklukları, tutum ve uyum bozuklukları, psiko-patolojik problemlerin yanı sıra, sosyal izolasyona neden olduğu bazı araştırmalarca desteklenmektedir. Diğer yandan dijital temas yoğunluğunun bağımlılık karakteristiği taşıdığından ötürü, madde bağımlılığına benzer özellikler taşımakta olduğu da bilinmektedir.

Çocukların ilgi duyduğu ve yöneldiği dijital ürünler çevre ilişkilerini ve kişilik yapılarını şekillendireceğinden daha da önem kazanmaktadır (Ağca, 2013). Bebeklikten çıkış, gençliğe geçiş dönemi olan çocukluk dönemi bireyin ileriki yaşantısının ilk temellerini oluşturması açısından önemlidir (Yavuzer, 2000). Çocukların bu dönemdeki aile ve arkadaşlık ilişkileri sosyalleşme sürecinde önemli rol oynamaktadır.

İşte bu noktada dijital yaşamın insanlar üzerindeki etkilerine ilgili çalışmalar eşliğinde bakıldığında, 10 yıldan daha fazla kullananlarda; yüksek tansiyon, sperm sayısında azalma, genetik yapıda bozulma, aplastik anemi ve lenfoma' ya sebep olma yanında cilt kanserleri görülebilme riski üzerinde uzmanlar durmaktadır. Bütün bunların yanında; mobil cihaz ekranları, led aydınlatmalar, xeon ışıkları, enerji tasarruflu ampullerde “mavi ışık” mevcuttur. Bu da başta uyku sorunları, göz yorgunluğu, göz ağrıları, uykusuzluk-baş ağrısı-migren sebebi olarak görülmektedir (Özer, 2018).

Çocukluk dönemi hayata hazırlık dönemidir (Açıkalin, 2003). Çocukların hayatlarını ve hayattaki şanslarını dijital teknolojiler değiştirmektedir. Dünya Çocuklarının Durumu 2017 başlıklı raporda dijital teknolojinin çocuklar üzerindeki etkileri ele alınarak çocukları gelecekte nelerin beklediği irdelenmektedir (Güden, 2018). Yapay zekânın devreye girmesiyle gelişen teknoloji sanayiden hizmet sektörüne birçok konuda insansı robotların işbaşı yapmasıyla kültürel yaşantıdan, insani paylaşımlara boyut değiştirecektir.

Yoksulluk, etnik köken, toplumsal cinsiyet, engellilik, göçe zorlanma ya da coğrafi yalıtılmışlık gibi nedenlerle diğer çocukların gerisinde kalan dezavantajlı çocukların fırsatlarla dijital bir dünyaya adım atmasını sağlayabilmektedir (Alankuş, 2005). Dijital çağda, internet türevli paylaşımlar bireye özgürce kendini ifade etme fırsatı vermektedir. Kim olmak istiyorsanız o olabiliyorsunuz, gizemli, özgürlük ortamı yaratıyor,

toplumsal denetimi zayıflatıyor, sınırsız, ödülü bol, seçeneği fazla ve bir trans hali içine atabilmektedir. Diğer taraftan dijital dünyada başarılı olmak için ihtiyaç duydukları becerileri kazanmalarına yardımcı olabilmeye fırsatını da kendi içerisinde barındırabilmektedir.

Dijital bağımlılık kavramına ilişkin tartışmalar devam etmektedir (Gardner, 2013). Dünya Sağlık Örgütü'nün hastalıkları sınıflandırdığı ICD tanımlama sistemine de girerek tedavi edilmesi gereken bir hastalık olarak bu yılın başında tescillendi. Karaçetin'in verdiği bilgiye göre (2018) internet bağımlılığının en yüksek olduğu ülkeler Güney Kore, Japonya ve Çin. İnternet bağımlılığı Güney Kore ve Japonya'da halk sağlığı problemi olarak görülüyor ve her iki ülkede de çocuklar yatırılarak tedavi ediliyor. Güney Kore ve Japonya'daki tedavi sürecinde interneti tamamen çocuğun hayatından çıkarma yöntemi uygulanırken Türkiye'nin tercihi bilinçli teknoloji kullanımı yönündedir.

Bu alandaki hızlı değişimi yakalamak için bir an önce harekete geçilmesi gerekir. Aksi hâlde, dezavantajlı çocuklar; çevrimiçi riskler nedeniyle çeşitli tehlikeler (sömürü, istismar ve hatta insan ticareti vb.) karşısında daha da savunmasız kalabilir. Çocuklar gelişim döneminde bazı çevresel risklere maruz kalabilmektedirler (Başaran, 1988). Bu riskler, çocukların zarar görmesine yol açabilecek daha görünmez tehditler de oluşturabilir (Güden, 2018). Bu bağlamda eğitimsel riskleri aza indirmek amacıyla program yapısında değişikliklere gidilerek gerekli okuryazarlık becerisinin kazandırılması esas olmalıdır (MEB, 2006).

Süreç boyunca yalnızlık, aile içi bağların zayıflığı, olumsuz arkadaş çevresi, aile içi çatışmalar, eşlik eden ruhsal bozukluklara müdahale edilerek risk faktörleri en aza indirilmeye çalışılıyor. İnternet bağımlılığı tedavi kliniğinde yapılan test çalışmasına göre internet bağımlılığında dikkat eksikliği, hiperaktivite bozukluğu, sosyal anksiyete bozukluk, karşı olma-karşı gelme bozukluğu ve depresif bozukluklar çok yüksek oranda görüldü. Yalnızlık da bir başka önemli faktör olarak yer aldı.

Bu bağlamda bu çalışmanın öncelikli amacı günümüz yaşam şartlarına hızla müdahil olmuş dijital temasın birey üzerindeki etkilerine daha somut bakmayı ve betimlemeyi ifade eden bir çalışma olmasıdır. Bilindiği üzere dijital yaşam ve enstrümanları her geçen gün farklılaşarak hayatımızı kuşatmaktadır. Bu durum günlük hayatın çoğunu internet türevli dijital nesnelere karşısında geçiren bireyleri gerçek yaşamdan uzaklaştırma yönünde etkilemektedir. Bu duruma en çok maruz kalarak gerçek yaşamdan uzaklaşan, sanal mecraaya yönelen çocuklarda kendini daha etkili hissettirmektedir.

Diğer taraftan daha özel boyutta ise; çocukların dijital nesnelere kullanımları hakkında genel bilgiler vermek, yoğun dijital mecra kullanımlarının ortaya çıkarabileceği olumsuz sonuçları neden, sonuç ve çözüm önerileri eşliğinde ailelere ve kurumlara durumsal analiz rapor halinde geri bildirimde bulunma fırsatı vermesidir. İşte bu noktada geliştirilen Dijital analiz tekniğinin araştırmaya katılan ailelerin görüşleri doğrultusunda etkililiğinin ve hayata dair kazanımlarının irdelenmesi temel amaç olarak görülmüştür. Bu kapsamda birden çok veri akışı sağlayan Dijital analiz tekniği, çocukların davranış problemlerinin, akademik başarısızlıklarının ve dijital odaklı temaslarının nedenleri üzerinde durarak ve ailelere bazı çözüm önerileri sunmayı amaç edinmiş bir tekniktir.

Özelde ailelere, bireye özgü, genelde kurumlara dönük Dijital analiz raporu sunan algo ritmik istem üzerine geliştirilen ve Dünya’da ilk olma özelliği gösteren tekniğin etkililiği ve gerçek hayatta işlevselliğini sorgulamak hedeflenmiştir. Bu doğrultuda geliştirilen anket formu araştırmacı tarafından hazırlanan “Yarı Yapılandırılmış Veli Görüşme Formu” şeklinde düzenlenmiş ve kullanılmıştır. Bu kapsamda Kayseri il merkezinde yer alan 9 (3 ilkokul, 3 ortaokul ve 3 lise) okul seçilmiştir. Bu okullardan her birinden rastgele seçilen (eşit sayıda olma koşulu ile) öğrenci velilerine ulaşılmıştır. Toplam 483 veli ile görüşme gerçekleştirilmiş olup elde edilen veriler frekans çözümlemesi tekniği ile analiz edilmiştir.

Dilci (2019) tarafından geliştirilen, geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Amerika Birleşik Devletleri (Universal Journal of Educational Research 7(1): 32-39, 2019) yayıma alınan, aşağıda adı geçen ölçeğe ait istatistik veriler sunulmaktadır. Ölçeğin geçerlilik çalışmasına ilişkin faktör analizi için ölçeğin KMO değeri .94; barlett testi .00 ($p < .01$); açıklanan varyans % 64.7 olarak görülmüştür. Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda maddeler arası uyum indeksi Ki-kare değeri ($\chi^2=756.20$, $N=450$, $sd=278$, $p=0.00$) düzeyinde anlamlı olduğu görülürken; RMSEA: 0.075, SRMR: 0.14, GFI: 0.87, AGFI: 0.91, CFI:0.98, IFI:0.98, NFI: 0.093; $\chi^2/df=2.78$ şeklinde görülmüştür. Ölçeğin Cronbach alfa (α) iç tutarlık katsayısı .976 olarak bulunduğu çalışmadan uyarlanarak Algo-ritmik sistemle geliştirilerek DİJİTANALİZ ölçeği haline dönüştürülmüştür.

Bilinçaltı dijital bağımlılık ve eğilimlerini analiz raporlama sonucunda risk grubuna giren ailelerle on dakikalık uygulama sonucunda,

- Akademik başarısızlıkların arka planında bulunan nedenleri kişiye özgü algo-ritmik şekilde ele alması,

- Davranış ve uyum problemi yaşayan bireylerin problemin kaynağına ilişkin neden-sonuç-çözüm önerileri üçlemesinde net ve gerçekçi rapor düzenlemesi,
- Olası bağımlılık düzeyinin grafiksel sunum eşliğinde ortaya konulması,
- Olası nedenlerin boyutlarıyla grafiksel sunum eşliğinde ortaya konulması,
- Öne çıkan risk grubunun boyut itibarıyla kişide bırakacağı sorun ve sonuçlarının sunulması,
- Neden sonuç bağlamında çözüm önerilerinin sunulması.

Tüm bu yukarıda sayılan dijital yaşama ilişkin bilgiler doğrultusunda Dijitalizasyon tekniğinin kullanıcılar nezdinde işe yararlılığını ya da işlevselliğini irdelenmek ve buna ilişkin veli görüşlerine dayalı olarak yeniden gözden geçirilmesi çalışmamızın ana hedefi olarak belirlenmiştir.

1. PROBLEM

DİJİTALİZ tekniği neden-sonuç-çözüm boyutunda raporlama sonuçlarının aileler üzerinde etkililiği nedir?

1.1. Alt problemler

Ailelerin bağımlılık düzeyinin düşürülmesi noktasında Dijitalizasyon tekniğinin etkililiğine ilişkin görüşleri nelerdir?

Aileler hangi boyutta ve hangi temalarda Dijitalizasyon tekniğini etkili bulmaktadırlar?

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubunun niceliği, araştırmada kullanılan veri toplama aracının özellikleri, verilerinin elde edilmesi ve çözümlenmesinin nasıl gerçekleştirileceğine ilişkin başlıklara yer verilmiştir.

2.1. Araştırma Yöntemi/ Deseni/ Modeli

Bu araştırma tarama modelinde bir çalışmadır. Tarama modelleri geçmişte ve bugün var olan bir durumun mevcut hali ile olduğu şekilde betimlenmesi ve açıklanmasına dayanmaktadır (Karasar, 2005). Durum çalışmalarında belirli bir duruma yönelik sonuçların ortaya konulması amaçlanır. Bu yönüyle nicel karakterli bir durum çalışması şeklinde

gerçekleşen çalışma, araştırılan durumun nasıl etkilendiği ve araştırılan durumdan nasıl etkilendiğine yönelik derinlemesine çalışmayı kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Durum çalışmalarında sonuçların birbirini doğrulaması bu tür çalışmalarda etkililik göstergesidir.

Desenlemesi olgu bilim biçiminde düzenlenen çalışmanın katılımcıların bir olguya ilişkin yaşantılarını ve bu yaşantılara yüklediği anlamları ortaya çıkarmayı hedefler. Olgu bilim araştırmaları bir olguyu daha iyi anlamamızı sağlayacak örnekler ve açıklamalar içeren bilgiler elde etmemizi sağlar. İşte bu çalışma, Dijitalizasyonun etkililiğine ilişkin çalışma grubunu oluşturan velilerin görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesini ortaya koyan nicel desenli bir durum çalışması olarak da ifade edilebilir.

2.2. Evren ve Örneklem (Çalışma Grubu)

Çalışma nicel bir araştırma olarak desenlenmiş olduğundan örneklem ve evren değerlendirme biçimine gidilmemiştir. Bu kapsamda; 2018-2019 eğitim öğretim yılında Kayseri ili Talas ilçesinde bulunan 9 okuldan; random örneklem yöntemiyle belirlenen 550 aile, maksimum ulaşılabilir çalışma grubu olarak belirlenmiştir. Bu ailelerin temel özelliği daha önce Dijitalizasyonun etkililiğini çocukları üzerinde uygulayan aileler olmalarıdır. Maksimum çeşitlilikli örneklemelerde, evrende araştırılan durumlara ait kendi bünyesinde birbirine benzeyen değişik durumlar saptanır ve araştırma belirlenen durumlar ışığında yapılır (Büyüköztürk, 2012). Çalışma grubuna ilköğretim, ortaokul ve lise kademelerinden random yöntemle belirlenen 3'er okullardan toplam 550 kişiden oluşan veli statüsünde ailelere ulaşılmış olup, eksiksiz ve geçerli veri alınabilen 483 kişiden elde edilen veriler işleme tabi tutulmuştur.

2.3. Veri Toplama Aracının Hazırlanması ve Geliştirilmesi

Çalışma grubuna araştırmacı tarafından geliştirilmiş yarı yapılandırılmış soru formu ve açık uçlu sorulardan oluşan 6 adet sorudan oluşan soru formu hazırlanmıştır.

2.4. Verilerin Toplanması

İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve Kayseri Valiliği'nden Dijital Bağımlılıkla Mücadele Derneği Protokolü kapsamında alınan izin doğrultusunda, belirlenen süre içerisinde araştırmanın çalışma grubunda bulunan okullardaki velilere mail üzerinden ulaşılarak veriler toplanmıştır.

2.5. Veri Analizi

Elde edilen görüşme formuna yazılı olarak yansımış veriler içerik analiz/frekans analizi tekniği ile çözümlenmiştir. Bu kapsamda elde edilen sonuçlar tablo haline getirilmiştir. İçerik analizi elde edilen veriler derinlemesine incelenir, veriler sınıflandırılır, veriler arasında ilişkilerin ve bağıntıların gösterilmesi amacıyla matris hazırlanır ve elde edilen sınıflamalar sayısal veriler ile sunulur (Yıldırım, 2007).

2.6. Verilerin Çözümü ve Yorumlanması

Araştırmanın ilk aşamasında yönetici ve öğretmenlerden elde edilen anket formları okunmuş ve her birine katılımcı kelimesinin kısaltması olan “K” ile başlayan numaralar verilmiştir (K1, K2 vb.). Ankete katılanların ürettiği düşünceler frekans analizi tekniğiyle kategorileştirilmiştir. Katılımcıların oluşturduğu bilgilere dayalı dağılımları gösteren tablolar gruplandırılmasından sonra bütün veriler bilgisayara aktarılmış ve her bir veliyi temsil eden sayısal olarak (*f*) ve yüzdesi (%) hesaplanmıştır.

3. BULGULAR

Tablo 1: Araştırmaya Katılan Hedef Kitlenin Ebevyn Rolünde Bulunanlara İlişkin Demografik Özellikler

Katılımcı Kimliğiniz	N	%
Anne	228	47.20
Baba	180	37.26
Diğer	75	15.52
TOPLAM	483	100.00

Örnekleme ifade eden çalışma grubuna gönderilen anket formuna verilen cevaplar dikkate alındığında geçerliliği olan anket sayısı N=483, olduğu görülmektedir. Katılımcıların %47,20’sinin kadın (anne), %37,26’sının ise (baba) olduğu görülmektedir. Buna karşın diğer olarak kendini tanımlayan (dayı, amca, baba, anne vd...) kişiler olduğu görülmektedir. Adı geçen çalışma güvenilirlik sağlanması amacıyla analizi yapılan kişinin dışında, onu gözlemleyen ebevyn rolünde olmaları gerektiği için hedef kişinin görüşleri verilere yansıtılmamıştır.

Tablo 2: Dijitaliz Tekniğinin Etkililiğine İlişkin Veriler

Dijitaliz Raporlama tekniğinin amaca hizmet etme yönüyle ilgili ne söylemek istersiniz? (Birden çok kutucuk işaretleyebilirsiniz...)	N	%
Mükemmel sonuç veren bir teknik	367	75,98
Oldukça iyi amacına hizmet etmektedir	98	20,28
İyi ama geliştirilebilir	10	2,07
Amaca kısmen hizmet ettiğini düşünüyorum	3	0,62
Amaca hizmet etmediği kanaatindeyim	5	1,03
TOPLAM	483	100,00

“Dijitaliz Raporlama tekniğinin amaca hizmet etme yönüyle ilgili ne söylemek istersiniz?” sorusu katılımcılara yöneltilmiştir. Çalışma grubunun önemli bir kısmı (n=367) %75,98 “Mükemmel sonuç veren bir teknik” seçeneğini işaretlerken; (n=98) %20,28 “Oldukça iyi amacına hizmet etmektedir” seçeneğini işaretlemişlerdir. Buna karşın (n=3) %0,62 gibi çok küçük bir oran ise amaca yeterince hizmet edemediği yönünde görüş bildirmişlerdir.

Tablo 3: Daha Önceden Benzer Bir Tekniğin Olup Olmadığına İlişkin Veriler

Günümüz şartlarında sizlere pratik şekilde dijital yaşam analizi sunan başka bir teknik hatırlıyor musunuz?	N	%
Evet	---	-----
Hayır	398	82.40
Belki vardır ama bilmiyorum olabilir	85	17.59
TOPLAM	483	100.00

Çalışma grubuna “Günümüz şartlarında sizlere pratik şekilde dijital yaşam analizi sunan başka bir teknik hatırlıyor musunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Ebeveyn rolündeki katılımcıların (n=398) %82,40 “hayır” daha önceden buna benzer dijital analiz yapan herhangi bir teknikle karşılaşmadık görüşünü savunurken; buna karşın (n=85) %17,59 “Belki vardır ama bilmiyorum olabilir” şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Tablo 4: Dijitalizasyon Raporlama Tekniğinin En Çok Hangi Yönünü Beğendiklerine İlişkin Veriler

Dijitalizasyon raporlamanın en çok hangi yönünü beğendiniz? (Birden çok kutucuk işaretleyebilirsiniz...)	N	%
Neden-sonuç ve çözüm önerileri sunması,	389	80,53
Bilinmeyen karakteristik özellikleri açığa çıkarması,	180	37,26
Bütün yönleriyle pratik çözüm sunması,	390	80,74
Sadece dijital bağımlılık değil çözümsüz pedagojik problemlerin de arka plandaki nedenleri ortaya çıkarmasını manidar buldum,	352	72,87
Başarısızlık ve kişilik problemlerinin bilinmeyen yönleri ile ilgili ezber bozan bir teknik olması beni çok etkiledi,	397	82,19
Çocuğumu ve kendimi farklı perspektiften daha gerçekçi tanımama fırsat verdi	280	57,97
TOPLAM	483	100,00

Ebeveynlere birden çok seçeneğin işaretlenme fırsatının verildiği “Dijitalizasyon raporlamanın en çok hangi yönünü beğendiniz?” sorusuna (n=397) %82,19’nun “Başarısızlık ve kişilik problemlerinin bilinmeyen yönleri ile ilgili ezber bozan bir teknik olması beni çok etkiledi,” şeklinde; (n=390) %80,74’nün “Bütün yönleriyle pratik çözüm sunması.” şeklinde beğeni yönlerini dile getirirken; bununla beraber (n=389) %80,53’ün “Neden-sonuç ve çözüm önerileri sunması.”; (n=180) %37,26 “Bilinmeyen karakteristik özellikleri açığa çıkarması.” şeklinde görüş bildirdikleri görülmektedir.

Buna göre Tablo 4 verilerine genel anlamda bakıldığında katılımcıların büyük çoğunluğunun uygulamadan memnun oldukları ve beğendikleri görülmektedir.

Tablo 5: Çözüm Önerileri Doğrultusunda Yönlendirme Yapıldığına İlişkin Veriler

Size önerilen çözüm önerileri doğrultusunda çocuğunuzu yönlendirdiğinizi düşünüyor musunuz?	N	%
Evet	340	70.39
Kısmen	89	18.42
Hayır	54	11.18
TOPLAM	483	100,00

Tablo 5 verilerine bakıldığında; çalışma grubuna “Size önerilen çözüm önerileri doğrultusunda çocuğunuzu yönlendirdiğinizi düşünüyor musunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Ebeveynlerin (n=340) kişinin %70,39 “evet” şeklinde görüş bildirirken , (n=89) %18,42’si “kısmen” ve (n=54) %11,18’nin “hayır” şeklinde görüş sıraladıkları görülmektedir. Belirli bir oranda dijital analiz raporlama tekniğinin görüş ve önerileri doğrultusunda yeterince yönlendirme yapmadığı yönünde görüşlerimiz bulunmakla beraber, buna karşın %70 gibi büyük bir çoğunluğun uygulama sonucuna göre yönlendirme yaptıkları görülmektedir. Söz konusu bu durum ilgili tekniğin işlevselliği yönünde gerekli verileri kapsar niteliktedir.

Tablo 6: Dijitaliz Tekniğinin Öneriler Doğrultusunda İşlevselliğine İlişkin Görüşler

Bu yönlendirmenin işe yaradığını düşünüyor musunuz?	N	%
Evet	427	88,40
Kısmen	53	10,97
Hayır	3	0,62
TOPLAM	483	100,00

Tablo 6’ya bakıldığında “Dijitalizasyon Tekniğinin Öneriler Doğrultusunda İşlevselliğine İlişkin Görüşler” hakkında verilere bakıldığında; (n=427) %88,40 “evet” bu yönlendirmenin işe yaradığını düşünüyorum (n=53) %10,97 “kısmen” işe yaradığını düşünüyorum, (n=3) %0,62 “hayır” işe yaradığını düşünmüyorum şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Tablo 7: Dijitalizasyon Raporunda Yer Alan Nedenler Sizin Kişiyeye Özgü Düşüncelerinizi Destekliyor Mu? Sorusuna İlişkin Veriler

Raporda yer alan nedenler sizin düşüncelerinizi destekliyor mu?	N	%
Evet	387	80,12
Kısmen	83	17,18
Hayır	13	2,69
TOPLAM	483	100,00

Çalışma grubuna “Dijitalizasyon raporunda yer alan nedenler sizin kişiyeye özgü düşüncelerinizi destekliyor mu?” sorusu yöneltilmiştir. Tablo 7’ye yansıyan görüşlere göre ilişkin veriler, (n=387) %80,12 “evet” sıralanan nedenler benim kişiyeye özgü düşüncelerimi desteklemektedir. Diğer yandan (n=83) %17,18 “kısmen” benim görüşlerimle örtüşüyor derken, buna karşın (n=13) %2,69 “hayır raporda belirtilen nedenler benim kişiyeye ilgili nedenselliğe ilişkin düşüncelerimi desteklememektedir” şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Tablo 8: Dijital analiz Raporlama Tekniğinin Hangi Boyutlarda Ne Düzeyde Başarılı Olduğuna İlişkin Veriler

Size göre Dijital analiz Raporlama tekniğinin başarı durumuna ilişkin bir oranlama yaparsanız yüzde kaç puan verirsiniz?	N	%
Davranışları boyutlandırmada (Yoksunluk Sendromu, Dürtüsel Kontrol Güçlüğü, Performans Düşüklüğü, Benlik Algısı Ve Sosyal İzolasyon) ( ) %60-80 arası yoğunluklu işaretleme yapan	340	70,39
Olası nedenlerin sizdeki karşılığı ve tatmin düzeyi ( ) %60-80 aralığında yoğunluklu işaretleme yapan	362	74,94
Olası sonuçların sizdeki karşılığı ve tatmin düzeyi ( ) %80-100 aralığında yoğunluklu işaretleme yapan	412	85,30
Önerilen çözüm önerilerinin kullanıma ilişkin davranış bozukluğunu giderme düzeyi ( ) %80-100 aralığında yoğunluklu işaretleme yapan	467	96,68
Grafik ve tasarımın kullanılabilirliği ( ) %60-80 aralığında yoğunluklu işaretleme yapan	322	66,66
Raporlama ve geri bildirim ( ) %80-100 aralığında yoğunluklu işaretleme yapılma şekli	457	94,61
TOPLAM	483	100,00

Çoklu işaretleme fırsatının verildiği bu tabloda çalışma grubuna “Size göre Dijital analiz Raporlama tekniğinin başarı durumuna ilişkin bir oranlama yaparsanız yüzde kaç puan verirsiniz?” sorusu yöneltilmiştir. (n=467) %96,68 oranında en çok “Önerilen çözüm önerilerinin kullanıma ilişkin davranış bozukluğunu giderme düzeyi ( ) %80-100 aralığında yoğunluklu işaretleme yapan” boyutuyla raporlama tekniğinin çözüm önerileri boyutunu başarılı buldukları; (n=457) %94,61’in “Raporlama ve geri bildirim ( ) %80-100 aralığında yoğunluklu işaretleme yapılma şekli” ; (n=412) %85,30’nun ise “Olası sonuçların sizdeki karşılığı ve tatmin düzeyi” görüşünü destekleyen ( ) %80-100 aralığında yoğunluklu işaretleme yapan ebevyunlerin olduğu görülmektedir.

Buna karşın en düşük oranda ise (n=322) %66,66 ile “Grafik ve tasarımın kullanılabilirliği” %60-80 aralığında yoğunluklu işaretleme yapan katılımcıların kısmen de olsa grafik ve tasarımın iyi olduğunu ifade ederken; %33,33 gibi bir oranın ise söz konusu grafik ve tasarım şeklinden memnun olmadığı yönünde görüşler verilere yansımıştır.

Tablo 9: Bunların dışında Dijitalizasyon raporlama tekniği ile ilgili vurgulamak istediğiniz görüşleriniz nelerdir? (Lütfen yazınız)

- K1: “Bu tekniği geliştirdiğiniz için sizinle gurur duyuyoruz”
- K2: “Çözumsuz problemlere yeni bir ışık oldu,”
- K3: “Her yönüyle işe yarar bir teknik olarak değerlendiriyorum,”
- K4: “Belirtilen nedenleri ortadan kaldırarak çocuğumu yeniden kazandım,”
- K5: “Raporda verilen sonuçlar beni kaygılandırdı, durumun ciddiyetini daha iyi anladım,”
- K6: “Önerilerinizin rehberliğini kabul eden bir veli başarı duvarını %70 aşacaktır,”
- K9: “Raporda 60 ve altı puanlara ilişkin yorum yapılmamış olduğunu öğrendim, önleyici olması adına küçük doneleri değerlendirerek tepeler dağ olmadan ilgilensek daha iyi olmaz mı?”
- K23: “Daha önce aldığınız dönütler oldu mu? Bilemiyorum ama iki çocuğuma da uyguladım küçük olanda %90 başarılı sonuç aldım, büyük oğlumla ilgili biraz daha zamana ihtiyacım var gibi...”
- K38: “Böylesine pratik bir uygulamayla bizleri tanıştırdığınız için teşekkür ederiz, her yıl düzenli olarak çocuklarımızı dijitalizasyon raporlama tekniğinin uygulamasında çek etmeyi düşünüyoruz,”
- K80: “Anne ve baba olarak önce kendimizi tanımak adına çaprazlama yaparak dijitalizasyon uyguladık, sonuçları gördüğümüzde şok olduk, çocuklarımıza yanlış model olduğumuzun farkına vardık,”
- K130: “Okuldaki başarısızlık için farklı bahane ve nedenlerimizin mesnetsiz olduğuna sayenizde inandık, daha gerçek temelli geri plandaki sorunlarımızın farkına vardık teşekkürler...”
- K189: “Çözumsuz sandığımız okul problemlerimizi aşabileceğimize dair özgüvenimiz gelişti diyebiliriz...”
- K278: “Raporlama sonucunda iddia edilen görüşlerin çok azı bize hitap ediyor, soruları doğru okuyamadık mı acaba?”

- K310: “Bir PDR’ci olarak sadece dijital bağımlılık değil, kullanım bozukluğunun ötesinde diğer davranış bozukluklarının teşhis ve rehabilitesinde de işime yarayacağını düşünmekteyim, teşekkürler...”
- K370: “Çocukları ve bireyleri tanıma adına eğitim ve öğretimin başında uygulanması gereken bir işlem.”
- K379: “Anne ve babaları önce kendilerini, sonra çocuklarını 6 ayda bir değerlendirebilecekleri gerekliliğine inandığım bir buluş olmuş, ellerinize ve beyninize sağlık....”

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

- Sonuç olarak dijitaliz tekniğinin işlevselliğine ilişkin katılımcılardan N=483 kişiden geri bildirim sağlanmıştır, bu durum çalışma grubu olarak yeterli örneklem teşkil edecek düzeydedir.
- Katılımcıların büyük çoğunlu anne rolündedir. Türk aile yapısının genel karakteristiğini teşkil etmektedir. Zira çocuğun eğitimsel faaliyetlerini genellikle anneler takip etmektedir. Olası problemlerin çözümleri noktasında anneler daha içtenlikli yaklaşmaktadırlar.
- Dijitaliz tekniğinin mükemmel düzeyde olduğu büyük çoğunluk tarafından ifade edilmiştir. Bu yönde alan yazında emsal teşkil edecek herhangi bir çalışma bulunmadığı için söz konusu çalışma üzerine yorum yapabilmek pek mümkün görünmemektedir.
- Daha öncesinde dijitaliz tekniğine benzer bir tekniğini tanımadıklarını belirtenlerin oranı oldukça yüksek,
- Katılımcıların tamamına yakın kesimi “Başarısızlık ve kişilik problemlerinin bilinmeyen yönleri ile ilgili ezber bozan bir teknik olması beni çok etkiledi” şeklinde görüş bildirmişlerdir.
- Katılımcıların büyük çoğunluğu ilgili rapor sonucuna göre çocuklarını yönlendirdikleri,
- Rapor sonucuna uygun yönlendirmenin işe yaradığı,
- Raporda belirtilen nedensellik ilişkisinin kişiye özgü kendi kanaatlerini desteklediği,
- Önerilen çözüm önerilerinin ilgili davranış bozukluğu üzerinde oldukça etkili olduğu,
- Neden, sonuç ve çözüm önerilerini kişiye özgü sunmasının oldukça pratik ve bugüne kadar bilinenlerin ötesinde ezber bozan bir teknik olduğu yönünde sonuçlar özetlenebilir,
- Akademik başarısızlık ve diğer davranış problemlerinin arka plandaki nedensel uzantılarını anlık ortaya koymasının oldukça

kullanışlı ve işlevselliği sağladığı yönünde de açık uçlu verilere ilişkin sonuç olarak görülmektedir.

ÖNERİLER

- Bu konuya ilişkin çalışmalar daha ileri düzeyde farklı boyut ve amaçlarda kullanılabilir,
- Toplumun ilgilendiren bu konuda daha ileri çalışmalara dönük teşvikler uygulanmalıdır,
- Dijital yaşamın bir ürünü olarak ortaya çıkacak deneyimlemelere yön vererek değer odaklı bir kimlik haline dönüşmesi için her türlü dijital mecraların içerik düzenlemesine pedagojik açıdan bakılmalıdır,
- Dijital yaşam temalı disiplinler arası bilimsel çalışmalar yapılmalıdır,
- Dijital nesnelerin radyasyon değerini ölçecek cihazlar eşliğinde temas edilen süre bazlı makul değerlerin sınırları belirtilmelidir.

KAYNAKÇA

- Açıklan,** Aytaç, (2003), *Kundaktan Okula Çocuklarımız*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Ağca,** Kağan Rıdvan, (2013), Eğitimde Mobil Araçların Kullanımına İlişkin Öğrenci Görüşleri. *Journal Of Research In Education And Teaching*, 2 (4).
- Akbaba,** Sırrı, (2006), Eğitimde Motivasyon. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 343-361.
- Alankuş,** Sevda, (2005), *Medya ve Toplum*, İstanbul: İps İletişim Vakfı.
- Başaran,** Ethem İbrahim, (1988), *Eğitim Psikolojisi*, Ankara: Gül Yayınevi.
- Büyüköztürk,** Şener, **Çakmak,** Ebru, **Akgün,** Özcan, **Karadeniz,** Şirin ve **Demirel,** Funda, (2013), *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Pegem Yayınevi.
- Cüceloğlu,** Doğan, (2009), *İnsan ve Davranışı: Psikolojinin Temel Kavramları*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Dilci,** Tuncay, (2007), *Şehirleşme, Teknoloji Ve Kültür Üçgeninde Çocuk Gelişimi*, Ankara: Akademi Günlüğü.
- Dilci,** Tuncay, **Köksal,** Onur ve **Kavtelek,** Cahit, (2014), *Medya Argümanı Televizyonun Üniversiteli Gençlerin Aile Değerine Bakışlarına*

Etkilerinin İncelenmesi, I. Ulusal Değerler Eğitimi Kongresi 31 Ekim-02 Kasım, Konya.

Dilci, Tuncay, (2015), *Duyguların Yönetimi*, Kayseri: Geçit Yayıncılık.

Doğru, Adil, (1991), *Değişen Toplumun Bunalımı*, İstanbul: Timaş Yayınları.

Güçlü, Gizem, (2015), Yaşam Boyu Öğrenme Argümanı Olarak Teknoloji Bağımlılığı ve Yaşama Yansımaları, “Basılmamış Yüksek Lisans Tezi” Sivas.

Gates, Bill, (1999), *Dijital Sinir Sistemiyle Düşünce Hızında Çalışmak* (Çev.: Ali Akkoyunlu), İstanbul: Doğan Kitapçılık.

Güven, Gülçin ve **Azkeskin**, Kadriye, (2010), *Erken Çocukluk Eğitimi*, Ankara: Pegem Akademi.

Karasar, Niyazi, (2000), *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Ankara: Nobel Yayınları.

MEB, (2006), *Okul Öncesi Eğitim Programı Kitapçığı*, Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Özer, Şahin, (2018), *Dijital Nesnelerin Yaşama Etkisi*, I. Uluslararası Multidisipliner Dijital Bağımlılık Kongresi 14-16 Kasım, Aydın.

Taşcıoğlu, Ömer, Lütfi, (2009), *A.B.D.’nin Küreselleştirme Politikaları*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Yavuzer, Haluk, (2000), *Okul Çağı Çocuğu*, İstanbul: Remzi Kitabevi.

Yıldırım, Ali ve Şimşek, Hasan, (2006), *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemi*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.